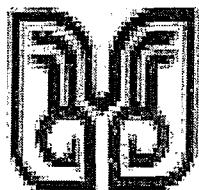

١١٨١

دانشگاه شهید بهشتی
تهران

دانشگاه شهید بهشتی کرمان
دانشکده ادبیات و علوم انسانی
گروه زبان و ادبیات فارسی

پایان نامه تحصیلی برای دریافت درجه کارشناسی ارشد فرهنگ و زبانهای باستانی ایران

ترجمه زند خرد اوستا

استاد راهنمای:

دکتر محمود طاووسی

استاد مشاور:

دکتر معصومه باقری

مؤلف:

فریناز اطمینان

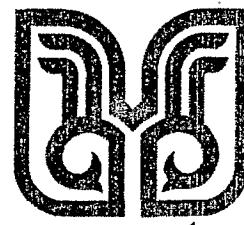
۱۳۸۷ خرداد

فرهنگ اخلاقیات مارک سمیون
تشرییف دارک

۱۳۸۸ / ۴ / ۱۶

ب

۱۱۵۱۴۱

دانشگاه شهید باهنر کرمان

این رساله به عنوان یکی از شرایط احراز درجه کارشناسی ارشد

گروه زبان و ادبیات فارسی
دانشکده ادبیات و علوم انسانی
دانشگاه شهید باهنر کرمان

تسلیم شده است و هیچگونه مدرکی به عنوان فراغت از تحصیل دوره مزبور شناخته نمی‌شود.

دانشجو : فریناز اطمینان

استاد راهنما : دکتر محمود طاووسی

استاد مشاور : دکتر معصومه باقری

داور ۱ : دکتر محمدرضا صرفی

داور ۲ : دکتر محمد مطلبی

داور ۳ :

نماینده تحصیلات تکمیلی دانشکده : دکتر سعیده گروسی

حق چاپ محفوظ و مخصوص به مؤلف است
(ج)

تقدیم به پدر و مادر و همسر عزیزم

با تشکر فراوان از :

جناب آقای دکتر محمود طاووسی ، استاد محترم راهنما که شاگردی ایشان یکی از بزرگترین افتخارات زندگیم است، زحمات بی دریغ ایشان در تدوین کار حاضر که با وجود مشغله فراوان چه صبورانه انجام گرفت درسی دیگر از بزرگواری ایشان مرا آموخت.

و همچنین از سرکار خانم دکتر باقری استاد مشاور عزیزم که علاوه بر زحمات ارزنده ایشان در کار پایان نامه، از روز نخست چون خواهری مهربان همیشه دلسوز و دانا دوست و همراهم بودند و سختی غربت را برایم چه آسان کردند.

بی شک پاسخ به زحمات اساتید ارجمندم جز موفقیت در راه علم بی معناست پس امیدوارم با ادامه این راه که ایشان نشانم دادند، بتوانم تلاش این عزیزان را جبران کنم.

پیشگفتار:

پایان نامه حاضر که ترجمه و بررسی بخشی از متن زندخرده اوستای دابار می باشد به پیشنهاد استاد گرامی انتخاب شد دو قسمت دیگر این متن توسط دوستان قبلاً نگارش شده و امید است در آینده دیگر علاقه مندان اقدام به تکمیل قسمت آخر نموده و این متن ارزنده به طور کامل در دسترس دانشجویان قرار گیرد در انجام مراحل کار مشکلاتی وجود داشت از جمله کمبود وقت و راه دور استاد گرامی جناب آقای دکتر طاووسی و سرکار خانم دکتر باقری، که ایشان پا به پا اینجانب را در تمام مراحل راهبری فرمودند. حروف چینی متون بسیار کار دشواری بود و دقت زیادی طلب داشت در اینجا از سرکار خانم افراسیابی مسئول دفتر مجله علوم اجتماعی انسانی دانشگاه شیراز کمال تشکر را داشته که این زحمت را متقبل شدند تایپ حروف پهلوی که توسط اینجانب انجام شد بر مشکلات کار می افزود . در نهایت پایان نامه حاضر حاصل تلاش بی وقفه ۱۰ ماهه ای است که امید می رود مقبول نظر استادی ارجمند افتد.

چکیده

خرده اوستا یکی از اجزای پنج گانه کتاب دینی زرداشتیان است که مجموعه‌ای از نیایش‌های کوتاه، ادعیه برگزیده برای موقعیت‌های مختلف شبانه روز، جشن‌های دینی، روزهای مبارک و مناسبتهای مهم دین زرداشتی است. در دوره ساسانی برخی از متون اوستایی از جمله خرده اوستا به پهلوی ترجمه شد زیرا زبان اوستایی زبان خاص موبidan بود و نیاز به ترجمه آن احساس می‌شد. ترجمه اوستا به پهلوی که غالباً با تفسیر همراه بود، زند نامیده می‌شد. پایان نامه حاضر بررسی بخشی از زند خرده اوستا شامل: اشم و هو، اهونور، دعای نان خوردن، گمیز کردن، کستی بستن، سروش باج، هوشیام، ویسپ هومت، نام ستایش، خورشید نیایش، مهر نیایش، ماه نیایش، آب اردوسور نیایش، آتش نیایش، هاونگاه، رپیتوین گاه، اوژرین گاه، اویسروسریم گاه، اوشهین گاه، پتیت پشیمانی (اول) و پتیت پشیمانی (متن دوم) می‌باشد. به این صورت که هر فصل حرف نویسی و آوانویسی گردید و ترجمه آن به زبان فارسی فراهم آمده و سپس تعلیقات و توضیحات در باب کلمات نا آشنا و ریشه‌شناسی آنها بعلاوه واژه نامه پهلوی-فارسی ارایه شده است. بخشی با عنوان پیوست به بررسی واژگان دخیل اختصاص داده شد. متن مورد بررسی از کتاب زند خرده اوستا دabar انتخاب شده است و به همین دلیل یادداشت‌های کتاب وی نیز به همان صورت اصلی آورده شده است. متن زند خرده اوستا تا کنون بررسی و به فارسی ترجمه نشده است. در این پژوهش با ارایه تعلیقات سعی شده جنبه‌هایی از آداب و رسوم و عقاید پیروان دین زرداشتی نشان داده شود. این تحقیق بنیادی به روش سندکاوی و کتابخانه‌ای انجام شده است و ترکیبی از توصیف و تحلیل می‌باشد. در این پژوهش بعلاوه بررسی عقاید زرداشتی و اساطیر ایران زمین، واژه نامه‌ای کامل جهت استفاده دیگر علاقمندان تهیه گردیده است.

فهرست مطالب

ب.....	صفحه عنوان.....
ج.....	فرم داوران.....
۵.....	صفحه تقدیم.....
۵.....	تقدیر و تشکر.....
۹.....	پیشگفتار.....
ز.....	چکیده.....
۱.....	فهرست مطالب.....
۳.....	فصل اول: مقدمه.....
۴.....	۱- درآمد.....
۵.....	۲- بیان مساله.....
۵.....	۳- اهداف تحقیق.....
۵.....	۴- اهمیت و ضرورت پرداختن به موضوع.....
۶.....	۵- سوالهای اصلی تحقیق.....
۶.....	۶- نوع تحقیق.....
۶.....	۷- روش تحقیق.....
۶.....	۸- روش جمع آوری اطلاعات.....
۷.....	۹- پیشینه تحقیق.....
۸.....	فصل دوم: متن پهلوی.....
۸۹.....	فصل سوم: حرف نویسی، آوانویسی و ترجمه متن.....
۹۰.....	۱- اسم و هو- اهونور.....
۹۳.....	۲- زند نان (خوردن) بن.....
۹۴.....	۳- زند گمیز کردن بن.....
۹۷.....	۴- زندگستی افزودن بن.....
۱۰۱.....	۵- ستایش دینی بن.....

۱۰۳	سروش باج بن	۶-۳
۱۱۵	هوشیام بن	۷-۳
۱۲۱	خورشید نیایش بن	۸-۳
۱۳۷	مهر نیایش بن	۹-۳
۱۴۱	همه نیک اندیشی بن	۱۰-۳
۱۴۳	نام ستایش بن	۱۱-۳
۱۴۹	ماه نیایش بن	۱۲-۳
۱۵۷	آب اردوسور نیایش	۱۳-۳
۱۶۴	آتش نیایش بن	۱۴-۳
۱۸۰	گاه هاون بن	۱۵-۳
۱۸۶	رپیتوین گاه بن	۱۶-۳
۱۹۰	اویزیرین گاه بن	۱۷-۳
۱۹۴	اویسروسریم گاه بن	۱۸-۳
۲۰۰	اوشهین گاه بن	۱۹-۳
۲۰۴	پتیت پشیمانی بن I	۲۰-۳
۲۲۳	پتیت پشیمانی بن II	۲۱-۳
۲۵۲	فصل چهارم: یادداشت‌های کتاب	
۳۱۵	فصل پنجم: واژه نامه	
۳۱۶	۱- واژگان پهلوی	
۴۳۵	۲- واژگان پازند	
۴۳۵	۳- واژگان اوستایی	
۴۳۶	فرجام سخن	
۴۴۰	کتابنامه	

فصل اول

مقدمه

۱-۱- درآمد

خرده اوستا از ادعیه روزمره دین زردشتی است و زند آن توضیحاتی را نیز اضافه بر متن اوستایی دارد. از آنجایی که این متن تا کنون به فارسی ترجمه نشده است ترجمه و بررسی آن از دو جهت ضروری است. نخست الزام وجود مرجعی فارسی جهت شناخت آداب و عقاید این دین کهن و دیگر بررسی زبان شناختی متن و نگارش واژه نامه ای که به علت بالا بودن تعداد کلمات متن می تواند مرجعی پرفایده برای دانشجویان و علاقمندان زبان پهلوی به حساب آید.

۱-۲- بیان مسئله

خرده اوستا در پهلوی خورتک اوستاک یعنی اوستای کوچک، صفت خرده این قسمت از نامه مینوی را که دارای ادعیه ایست از برای بهدنیان از اجزای دیگر اوستا که یستنا، ویسپرد و وندیداد باشد و در مراسم دینی موبدان به کار برنده امتیاز می دهد. خرده اوستا یکی از بزرگترین و ارزشمندترین برماندهای فرهنگی ایران باستان است. خرده اوستا مجموعه ایست از نیایش و نماز و درود از برای هنگامهای مختلف شبانه روز و روزهای متبرک ماه و جشنها دینی سال و از برای هنگامهای مهم دیگر همچون روز سده پوشیدن و کستی بستن بچگان و عروسی و سوگواری و غیره. خرده اوستا چون یشتها یا ویسپرد و یستنا مجموعه ای مستقل نیست، بلکه یادداشت‌هایی از این بخشهاست که چون کتاب دعایی تدوین شده. چون خرده اوستا از برای رفع حاجت بهدنیان فراهم شده و ممکن است هر کس در طی زندگی، پیشامدهای مخصوصی داشته باشد، چه خوش و چه ناخوش، و خود را به ادای وظیفه ای دینی یا بجای آوردن سپاسی در اوقات خوشی یا از برای تسلیت خاطر خویش در موقع ناخوشی و یا از برای جبران خطای خویش به دعا و نماز مخصوص محتاج بیند از این جهت محتویات خرده اوستا در نسخ خطی یکسان نیست در برخی از آنها ادعیه ای مندرج است که در دیگری نیست، لابد کم و بیش نوشته شدن ادعیه در نسخ بسته به میل و ذوق و سلیقه نویسندهان آنها بوده است. برخی از این ادعیه که به نظر کسی مهم و ضروری امده و در نسخه ای درج شده و به نظر دیگری طرف حاجت نبوده از قلم افتاده است. اوستای مکتوب زمان ساسانی در ۲۱ نسک ضبط شده بود و از آنجاییکه در عهد ساسانی زبان اوستایی زبانی صرفًا دینی و مهجور محسوب می شد که فقط موبدان آن را می آموخته اند لزوم ترجمه اوستای پهلوی برای مومنان زردشتی ضروری به نظر می رسید این ترجمه ها که غالباً با تفسیر نیز همراه بوده اصطلاحاً زند نامیده می شود که خود واژه زند به معنای توضیح و تفسیر است. از نظر زردشتیان ترجمه اوستا به پهلوی نیز همان اعتبار متن اوستا را داشته زیرا منشا هر دو را زردشت پیامبر می دانستند از اینروست که اصطلاح «زند اوستا» در متن پهلوی مکرراً به چشم می خورد البته زند تمام قسمتهای اوستا در دسترس نیست و همه این ترجمه ها به یک زمان تعلق ندارد و دارای اعتبار یکسانی نیز نیستند از جمله آنها زند خرده اوستا شامل دعاهای زیر می باشد:

اشم و هو، اهو نور، دعای نان خوردن، گمیز کردن، کستی بستن، سروش باج، دعای ستایش دین، دعای هوشیام، ویسپه هومت، نام ستایش، پنج نیایش (خورشید نیایش، مهر نیایش، ماه نیایش، ارد ویسور بانو نیایش، آتش نیایش)، پنج گاه، سه توبه نامه، هشت یشت، چهار آفرینگان، آفرین پیامبر زردشت، دو سیروزه و پیمان زنا شوی.

نسخه های دستنویس خرده اوستا مجموعه هایی تصادفی از متن هایی با محتواهایی متغیر هستند تعداد نسخ کاملاً صحیح بسیار ناچیز است و هماهنگی و نظم یافته شده در نسخه های متون یستنا و وندیداد در آنها به چشم نمی خورد. تقریباً تمام نسخه های خرده اوستا بازمانده هندی هستند و فقط چند تایی از آنها از روی نسخه های ایرانی استنساخ شده اند و این

چند نسخه فقط بخشهایی از متن های اوستا و پهلوی را در بردارند و بخشهایی از خرده اوستا نیز احتمالاً در هندوستان به پهلوی ترجمه شده اند. تعدادی از نسخه های زند خرده اوستا عبارتند از:

۱- نسخه DA متعلق به شمس العلما دستور دارابجی پشوتن جی سنجانا که نسخه دقیق و صحیح است به دستخط دستور متاخر ادال جی دارابجی رستم جی بهرام جی سنجانا

۲- نسخه های U1,U2,U3,U4 از کتابخانه اورال مانکجی رستم جی آنوا

۳- نسخه های MR3,MR2,MR1,AK متعلق به کتابخانه مهرجی رانا نوساری

۴- نسخه های MF4,MF3,MF2,MF1 متعلق به کتابخانه ملافیروز بمبئ

۵- نسخه های E,K2,K1,K از کتابخانه دستور کیخسرو جاماسب جی جا ماسب آسا و نسخ متعدد دیگری که مهمترین و قدیمی ترین آنها که ضمناً ویسپرد را نیز در بردارد نسخه AK به خط دستور اسدین کاکانوساری در سال ۹۲۱ یزدگردی در نوساری کتابت شده است.

ERVARD KAVASJI NASARVANJI KANGA در سال ۱۸۵۹ میلادی که در آن زمان منشی مدرسه زرتشتی نوساری بوده متن خرده اوستارا برای استفاده در آن مدرسه منتشر کرده است و NASARVANJI در سال ۱۹۲۷ میلادی متن زند خرده اوستا را با ذکر اختلاف نسخ همراه یادداشت‌های کتاب تهیه و چاپ نموده است که اساس کار این پژوهش قرار گرفته است. در این نوشتار دعای اشم وهو، اهونور، دعای ثان خوردن، گمیز کردن، کستی بستن، سروش باج، هوشبام، ویسپ هومت، نام ستایش، خورشید نیایش، مهر نیایش، ماه نیایش، آب اردویسور نیایش، آتش نیایش، هاونگاه، ریتوین گاه، اوزیرین گاه، ائیبی سروسریم گاه، اوشهین گاه، پتیت پشیمانی (اول) و پتیت پشیمانی (متن دوم) مورد بررسی قرار می گیرد.

۱-۳-۱ اهداف تحقیق

اهداف اصلی این تحقیق شامل موارد زیر می باشد

۱- معرفی زند خرده اوستا

۲- حرف نویسی و آوا نویسی متن

۳- ترجمه روان و مطابق با اصل متن

۴- ارایه توضیحات و رفع ابهام از مواردی ناآشنا

۵- بررسی دستوری متن

۶- بررسی لغات دخیل از فارسی جدید، عربی و پازند در متن پهلوی

۷- ارائه واژه نامه کامل پهلوی، فارسی به صورت بسامدی

۱-۴-۱ اهمیت و ضرورت پرداختن به موضوع:

متن زند خرده اوستا در دوره ساسانیان یعنی زمانی بسیار متاخر نسبت به زمان تالیف اوستا نگاشته شده است و شامل توضیحاتی افزون بر متن است ترجمه این متن باعث روشن تر شدن متن اوستایی و تا حدودی عقاید و آداب آن دوره

می شود. تا کنون هیچ ترجمه و بررسی مستقلی از متن پهلوی حاضر در دست نیست و با توجه به موارد فوق حرف نویسی آوانویسی و ترجمه متن به عنوان تحقیقی مفید برای علاقه مندان ضروری و مهم می نمود.

۱-۵- سوالات تحقیق

مهتمرین سوالات ضمنی تحقیق از این قرارند

۱- زند خرد اوستا چیست و از چه اهمیتی برخوردار است؟

۲- آداب و رسوم دینی زردهشتیان و مراسم برگزاری ادعیه به چه صورت بوده است؟

۳- آشنایی با اساطیر ایران در این متن پهلوی تا چه حد امکان دارد؟

۴- کدام لغات از نظر دستوری در متن قابل بررسی می باشند؟

۵- واژگان دخیل در متن پهلوی خرد اوستا از چه منابعی وارد شده اند؟

۱-۶- نوع تحقیق:

این تحقیق از نوع کاربردی و بنیادی است که می تواند راهنمایی برای فهم و خواندن سایر متون پهلوی به حساب آید و به ویژه بررسی نکات دستوری و بخش واژه نامه از لحاظ زبان شناسی مفید خواهد بود.

۱-۷- روش تحقیق

تحقیق حاضر به روش کتابخانه ای و سند کاوی تهیه گردید. ابتدا یادداشت برداری جهت خواندن و ترجمه متن تهیه شد حرف نویسی، آوانویسی و ترجمه متن تهیه و تصحیح گردید. آوانویسی متن بر اساس روش مکنزی ارایه گردید به جز مواردی محدود که بنابر صلاح دید استاد راهنمای گرامی تغییراتی ایجاد گردید. ترجمه نهایی با ترجمه انگلیسی متن از دبار مقایسه شد و در انتهای ترجمه ای روان و دقیق با رعایت نکات دستوری متن و متعارف بودن ساختار جمله تهیه شد. توضیحات و اضافات با ذکر مرجع در انتهای هر فصل آورده می شود و در آخر یادداشت‌های کتاب دبار اضافه می گردد. بخش آخر تحقیق شامل واژه نامه بسامدی می باشد که جهت امکان استفاده سایرین از واژه نامه ابتدا خط پهلوی سپس حرف نویسی، آوانویسی، و ترجمه لغات همراه با ارجاع کلمات به صفحه متن پهلوی ارائه می گردد. لازم به توضیح است به دلیل اینکه متن پهلوی از کتاب دبار انتخاب شده، به صورت کپی در ابتدای تحقیق اضافه می شود و به این خاطر که یادداشت‌های دبار (که در آخر عیناً آورده شده) به شماره صفحات اصلی کتاب ارجاع داده شده ناچار صفحات متن پهلوی دو شماره صفحه دارند، یکی شماره اصل متن (در بالای صفحه) و دیگر شماره این تحقیق (در پایین صفحه). در ضمن ارجاع کلمات واژه نامه به شماره اصل کتاب میباشد.

۱-۸- روش جمع آوری اطلاعات:

پس از خواندن و آوانگاری ابتدایی متن، مطالعه منابع و مأخذ جهت جمع آوری اطلاعات موردی در خصوص آوانگاری متن و ترجمه ضمن تطبیق با ترجمه اوستایی آن و مراجعه به متن اوستایی گلدنر آغاز شد که این اطلاعات در دست نویس متن

به صورت حرف نویسی، آوانویسی و ترجمه لغات گردآوری شده پس از تصحیح لغات ترجمه نهایی نگارش شد. سپس اطلاعات موردنی برای ارائه توضیحات و تعلیقات واژه های کلیدی و ابهامات جمع آوری شد و در پایان واژگان متن با ذکر بسامد آنها و به ترتیب حروف پهلوی بر اساس واژه نامه مکنزنی ارائه گردیده است

۱-۹- پیشینه تحقیق

متن اوستایی خرده اوستا بارها توسط اساتید و محققان به فارسی برگردانده شده از جمله استاد ابراهیم پور داود و دکتر حسین وحیدی. متن زند خرده اوستا توسط دابار به انگلیسی ترجمه شده است همچنین وی متن آن را با ذکر اختلاف نسخ به چاپ رسانیده اما آوانویسی، حرف نویسی، ترجمه فارسی و واژه نامه مستقلی از متن موجود نمی باشد و امید است این تلاش گامی کوچک برای رفع این کاستی بوده باشد.

فصل دوم
متن پهلوی

کاٹ و موسوں کا

سے پہلے

۱۰۷- [س-ل-د-و-ه] اکتوبر ۱۹۵۱ء ایضاً سوچی میں
[س-ل-د-و-ه] ۱۹۵۱ء کا ایک سوچی میں
[س-ل-د-و-ه] ۱۹۵۱ء

੧੫

۱۰۷

|| ၁၁၃၁၁ ၉၆၄ ၁၂

کاؤں واریزرو نام کا ۱۱۱

وَالْمُنْتَهِيَّ [سَعْيٌ] ۖ كَلْمَكٌ ۖ سَعْيٌ ۖ كَلْمَكٌ ۖ وَالْمُنْتَهِيَّ ۖ

كَلْمَكٌ ۖ فَرَاهَ ۖ

(3) سَعْيٌ ۖ كَلْمَكٌ ۖ سَعْيٌ ۖ كَلْمَكٌ ۖ سَعْيٌ ۖ كَلْمَكٌ ۖ

۶۵۹ ۰ سَعْيٌ ۖ كَلْمَكٌ ۖ سَعْيٌ ۖ كَلْمَكٌ ۖ وَكَلْمَكٌ ۖ

[سَعْيٌ] ۶۶۰ سَعْيٌ ۖ دَفْعَةً ۖ اَوْسَعَ ۖ سَعْيٌ ۖ وَسَعْيٌ ۖ

۶۶۱ كَلْمَكٌ ۖ رَهْبَانٌ ۖ كَلْمَكٌ ۖ كَلْمَكٌ ۖ كَلْمَكٌ ۖ

وَسَعْيٌ ۖ سَعْيٌ ۖ وَسَعْيٌ ۖ

وَسَعْيٌ ۖ

[سَعْيٌ] ۶۶۲ رَهْبَانٌ ۖ كَلْمَكٌ ۖ كَلْمَكٌ ۖ كَلْمَكٌ ۖ

وَسَعْيٌ ۖ كَلْمَكٌ ۖ رَهْبَانٌ ۖ دَفْعَةً ۖ دَفْعَةً ۖ

وَسَعْيٌ ۖ كَلْمَكٌ ۖ [رَهْبَانٌ] ۶۶۳ دَفْعَةً ۖ دَفْعَةً ۖ

۶۶۴ ۰ وَسَعْيٌ ۖ كَلْمَكٌ ۖ وَسَعْيٌ ۖ كَلْمَكٌ ۖ

۶۶۵ ۰ وَسَعْيٌ ۖ كَلْمَكٌ ۖ وَسَعْيٌ ۖ كَلْمَكٌ ۖ

۶۶۶ ۰ وَسَعْيٌ ۖ كَلْمَكٌ ۖ وَسَعْيٌ ۖ كَلْمَكٌ ۖ

۶۶۷ ۰ وَسَعْيٌ ۖ كَلْمَكٌ ۖ وَسَعْيٌ ۖ كَلْمَكٌ ۖ

۶۶۸ ۰ وَسَعْيٌ ۖ كَلْمَكٌ ۖ وَسَعْيٌ ۖ كَلْمَكٌ ۖ

۶۶۹ ۰ وَسَعْيٌ ۖ كَلْمَكٌ ۖ وَسَعْيٌ ۖ كَلْمَكٌ ۖ

۶۷۰ ۰ وَسَعْيٌ ۖ كَلْمَكٌ ۖ وَسَعْيٌ ۖ كَلْمَكٌ ۖ

۶۷۱ ۰ وَسَعْيٌ ۖ كَلْمَكٌ ۖ وَسَعْيٌ ۖ كَلْمَكٌ ۖ

۶۷۲ ۰ وَسَعْيٌ ۖ كَلْمَكٌ ۖ وَسَعْيٌ ۖ كَلْمَكٌ ۖ

۶۷۳ ۰ وَسَعْيٌ ۖ كَلْمَكٌ ۖ وَسَعْيٌ ۖ كَلْمَكٌ ۖ

۶۷۴ ۰ وَسَعْيٌ ۖ كَلْمَكٌ ۖ وَسَعْيٌ ۖ كَلْمَكٌ ۖ